

Марія Чумарна

Українська мова

БУКВАР

ЧАСТИНА 5

к л а с

Марія Чумарна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Буквар

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 5-ти частинах)

Частина 5

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2023

УДК 811.161.2(075)
Ч 90

Навчальний посібник створено за Типовими освітніми програмами,
розробленими під керівництвом О. Я. Савченко та керівництвом Р. Б. Шияна

Схвалено для використання в освітньому процесі
[рішення експертних комісій з педагогіки та методики початкової освіти
від 06 грудня 2022 року (протокол №6) та з проведення
антидискримінаційної експертизи від 5 січня 2023 року (протокол №1)],
№2.0007-2023 у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам

Чумарна М.І.

Ч 90 Українська мова. Буквар : навч. посіб. для 1 кл. закладів
загальн. середн. освіти : у 5-ти ч. Ч. 5. / М. І. Чумарна. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2023. — 48 с. : іл.

ISBN 978-966-10-6899-4

Навчальний посібник за своїм змістом відповідає Державному
стандарту початкової освіти та Типовим освітнім програмам.

Для учнів та учениць 1 класу.

УДК 811.161.2(075)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://edodatok.com/books/6881-9/>

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohnan-digital.com

ISBN 978-966-10-6899-4

© М. І. Чумарна, 2022
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2023

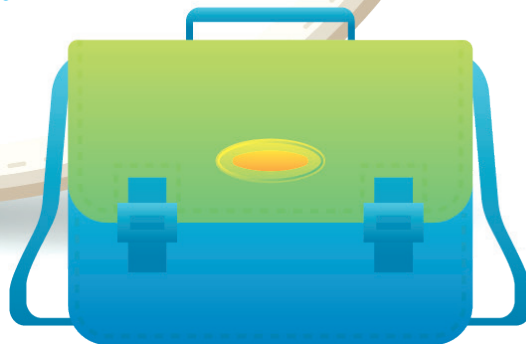

**ДОРОГИЙ ПЕРШОКЛАСНИКУ!
ДОРОГА ПЕРШОКЛАСНИЦЕ!**

Ось і завершується твоя мандрівка сторінками посібника «Українська мова. Буквар». Ти продовжиш удосконалювати свої знання та вміння: читатимеш, міркуватимеш, писатимеш, спілкуватимешся, виконуватимеш різноманітні вправи і завдання, розвиватимеш свої творчі здібності.

Наполегливо прямуй до вершини знань.

Бажаємо тобі успіхів!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— прочитай;

— запам'ятай;

— розкажи;

— познач, намалюй, напиши;

— попрацюй у парі;

— попрацюй у групі;

— поміркуй, виконай завдання;

— виконай завдання підвищеної складності.

ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Весняний ранок

Прочитай. Назви трискладові слова. Досліді, у яких словах звуків більше, ніж букв.

ве – весна́

ро – роса́

со – со́нце

жа – жа́йвір

ко – ко́лір

ра – ра́йдуга

бу – бу́дить

да – да́рує

за – за́глядає

Прочитайте заголовок оповідання. Спробуйте передбачити, про що у ньому розповідатиметься.

РАНОК

Світає. Жайвір злітає в небо і своєю піснею вітає сонце. Піднімають сонні голівки квіти у полі. Роса світиться всіма кольорами райдуги.

Усе на світі — від сонця. Його тепло дарує життя квітам і деревам, пташкам і звірятам. Сонце заглядає у моє віконце і будить мене.

Сонечко, ти — матінка світу!

Я біжу вмиватися. Водичка лоскоче личко.

Набираю кухлик водички і поливаю свої кімнатні рослини. Квіти на грядці поливає роса.

Вибігаю на вулицю. Золоте сонце хлюпочеться в синьому озеречку. А я знаю, що на нашому українському прапорі такі ж кольори. І коли я змішую їх на папері, виходить зелений колір.

Колір життя і веселого весняного ранку!

Який настрій в оповідача?

Чи подобається тобі вставати вранці?

Прочитай вірш.

Кому дівчинка бажає доброго ранку?

ДОБРОГО РАНКУ!

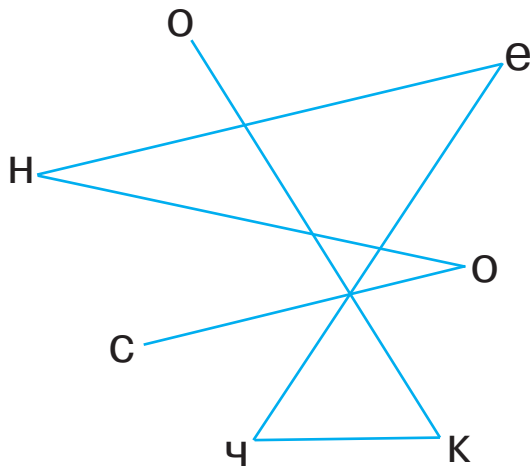
Доброго ранку, сонечко!
 Доброго ранку, донечко!
 Доброго ранку, татусю й матусю!
 Доброго ранку, всі мої друзі!
 Доброго ранку, вчителько мила, —
 в слові вітання є радості сила!
 З доброго ранку
 наш день починається,
 в добромu слові все добре
 збувається!

Вивчи вірш напам'ять.

Установи послідовність літер. Прочитай слово і надрукуй його.

--	--	--	--	--	--	--	--

Доповни речення.

З доброго

--	--	--	--	--

 наш

--	--	--	--

 починається.

Складіть 2–3 речення за змістом малюнка.

Виконай письмово.

Сс Сс Рр . . Dd . . Ввв . .

ранок

сонце

колір

життя

жа. бір

віти

град. а

Доброго ранку, сонечко!

D

Із поданих у кожному рядку літер склади і запиши слово. Побудуй звукові схеми цих слів.

е, с, в, а, н –

і, п, н, я, с –

р, і, к, л, о –

Прочитай. Знайди помилки. Запиши речення правильно.

На весні настала земля.

На листочках проклюнулися зелені дерева.

На пролісках розцвіли галявини.

Дорогою до школи

Прочитай. Назви чотирискладові слова. Досліді, у яких словах «сховався» звук [y].

шко́ла
довко́ла

ма́ю
бажа́ю

поспіша́ю
розгляда́ю

зіллячко
подві́р'ячко

Прочитайте вірш. Обговоріть, чи відповідає ілюстрація змісту вірша. Який заголовок можна ще дібрати?

Я ІДУ ДО ШКОЛИ

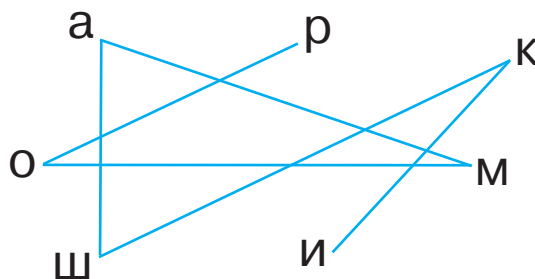
Я до школи поспішаю,
все довкола розглядаю:
як пливуть хмарки перісті,
як роса блищить на листі,
як маленький білий котик
умиває вранці ротик,
як біжать автомобілі,
як цвітуть ромашки білі...
Я веселу вдачу маю:
всім-усім добра бажаю!

Розкажи, на що ти звертаєш увагу дорогою до школи.

Установи послідовність літер. Прочитай слово і надрукуй його.

--	--	--	--	--	--	--	--

Вивчи закличку напам'ять.

ЗАКЛИЧКА ДО СОНЕЧКА

Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко!
Тут дітки граються,
тебе дождаються!

Чи знаєш ти інші заклички?
Розкажи.

Допиши віршик.

НАШЕ СОНЕЧКО

Сонечко в світі одне,
любить усіх і голубить.

Рідна матуся .

так, як і сонечко, .

Обговоріть.

Яке наше сонечко?

Кого ми називаємо сонечком?

Для кого ми хочемо бути сонечками?

Розгляньте малюнок. Поміркуйте, про що можуть розмовляти сонечко та квіточка. Складіть діалог та розіграйте його.

Виконай письмово.

Яя *Яя* **Мм** **Уу** **Йй**
як *який*
цвітуть
ШКО — **ла** —
ДОВКО —
х арки мис я кот к оса
Я до школи поспішаю.
я

Добери і запиши слова, які відповідають поданим звуковим схемам.

[-]•[-]•- / / / / /

[-]•[-]•[-]•- / / / / /

[-]•[-]=[-]•- / / / / /

Відшукай «сховані» слова. Наведи їх.

мновокозаклсшясенувіаурокид
 чешмакрвзниколарнвзатни
 янквущикингстепвищунивад
 унвокласивдітикнивзіркишв
 аукраинодзвінокдвмишпаквн

Із поданих складів утвори слова. Запиши кілька з них на вибір.

це хма ко нок по

 ле сон ра тик

Handwriting practice lines with slanted vertical dividers for word placement.

Вже веселка в небі грає...

Прочитай. З двома словами (на вибір) склади речення.

весна́
навесні́
весня́ний

кві́ти
кві́точкі
закві́тчаються

зе́лень
зелéний
зелені́ють

Прочитай заголовок тексту, розглянь ілюстрацію. Спробуй передбачити, про що йтиметься в оповіданні.

ВЕСНА

Надво́рі весна.

Першими навесні з'являються білі підсніжники. За ними зацвітають жовті квіточки мати́й ма́чухи, ро́жевий ряст і медунка, сонячний первоцвіт. Пізніше ліси заквітчаються ніжними фіалками та ліловими дзвониками сон_трави.

Дерева тільки пробудилися, а квіти вже звеселили землю.

У лісах зацвітає терен.

За ним цвітуть вишні та сли́ви. А пізніше — яблуні та груші, глід і калина.

Стоїть земля у цвіту, як наре́чена сонця, котре на золотому коні облітає світ.

А в травні земля щедро зазе́леніє травою. На гілках дерев забринять ніжні зелені листочки.

Це святий Юрій золотими ключами відмикає літо!
А літо подарує землі ягоди і плоди, щедрий та багатий урожай.

Прочитайте текст. Обговоріть.

1 група. Які квіти зацвітають навесні?

2 група. Про які дерева і кущі згадується в тексті?

Прочитай вірш. Назви кольори веселки. Скільки їх?

ВЕСЕЛКА

Вже веселка в небі грає,
світ у барви одягає:
синій, жовтий і зелений —
це весна іде до мене!
А за нею — тепле літо,
всіма барвами сповите.
А в оранжево-червонім
осінь всядеться на троні.
А зима в блакитну шубу
загортає землю любу,
щоб землиця відпочила,
сил набралася, зміцніла,
у фіолетовому сні
посміхнулася весні.

Обговоріть, яким словом можна замінити слово *веселка*.

Прочитай віршик зі словами-плутанками. Запиши ці слова правильно. Підкресли слово, у якому звуків більше, ніж букв.

ЩИКДО пострибав до лісу.
В небі ГАДУРАЙ повисла
із краплиночок дрібних.
КОНЕЧСО сміється в них.

Віра Паронова

Blank handwriting lines for practicing the poem.

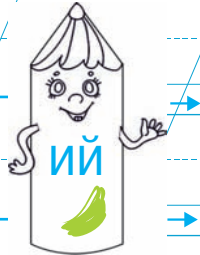
Виконай письмово.

Кк Кк Фф Зз Щщ

оріанка

дзвоник

ЖОВТ

зелен

Звеселили землю квіти.

Blank handwriting lines for practicing the sentence 'Звеселили землю квіти.' with a downward arrow pointing to the first line.

Поспішає щедре літо.

Blank handwriting lines for practicing the sentence 'Поспішає щедре літо.' with a downward arrow pointing to the first line.

Прочитай. Випиши трискладові слова. Постав на □
голос.

Барви, веселка, джмелі, дощик, блакитний,
рослини, вітерець, ранок, соловейко, радіють.

Blank handwriting lines for writing the words.

З'єднай за зразком.

небо	Хто?	горіх
дерево	Що?	білка
пташка		бузок
криниця		дитина
заєць		бджола

An arrow points from the word 'небо' to the 'Що?' box.

Із поданих у кожному рядку літер склади і запиши
слова. Побудуй звукові схеми слів.

в, к, і, и, т –

е, м, з, я, л –

З ранку до вечора...

Прочитай. З двома словами (на вибір) склади речення.

день
вечір
вранці
увечері

жито
пшениця
тварини
рослини

джміль
бджілка
пташка
метелик

замовкають
слухають
дрімають
спочивають

Прочитайте текст. Обговоріть, чи відповідає ілюстрація змісту тексту.

ДЕНЬ

Весняний день — мов добрий білий котик. Пташки співають, мостять гніздечка.

У полі зеленіють жито і пшениця. На луках цвітуть квіти, бринять бджілки та джмелі. Барвистими крильцями zesеляють луг метелики. Усі радіють теплому дневі: і люди, і тварини, і рослини.

А день собі дрімає в холодочку, як білий котик. Він теж радіє: і ясному сонечку, і ласкавому вітерцю, і погідному дощику.

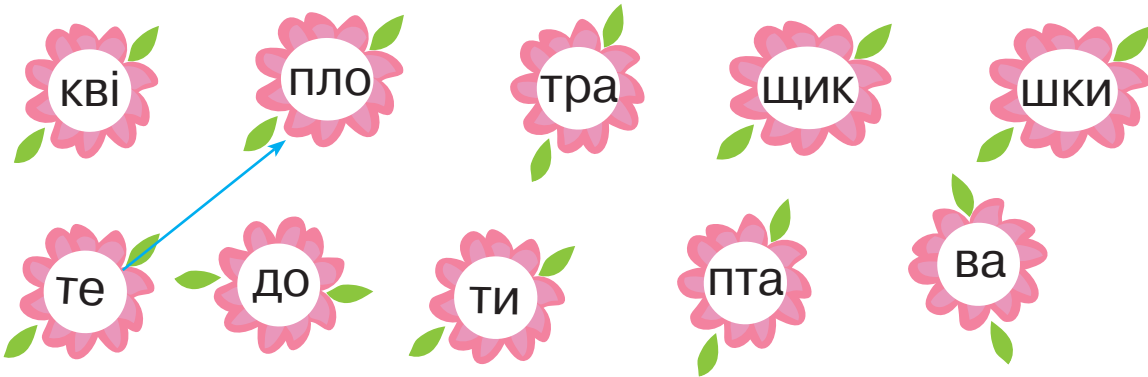
Із ким порівнює весняний день авторка тексту?
А яким ти уявляєш собі весняний день?

Склади коротку розповідь про один із найцікавіших днів у твоєму житті.

«Збери» сім весняних слів за зразком.

Прочитай текст. Спробуй запам'ятати якомога більше слів – назв дій.

ВЕЧІР

Утомилося сонечко.

Схилило свою золоту го-
лівку за горою. Закривають
пелюсткі квіти.

Замовкають птахи. Усе за-
тихає.

Люди завершують робо-
ту. Дітки вкладаються спати.

Небо ще червоніє від про-
щальної усмішки сонечка, але невидимі сонки вже
літають під вікнами і разносять сни.

Спочиває сонечко — і весь світ спочиває.

Я люблю увечері слухати казки. Моя бабуся їх
дуже гарно розповідає. А коли бабусенька втомить-
ся мене присипляти, я розповідаю їй власні казки. Їх
дуже легко придумувати. Треба тільки почати. А каз-
ка сама мовиться, наче з чарівного рукава вилітає.

Спробуй самотійно скласти казку за поданим початком.

КАЗКА ПРО ХЛОПЧИКА

Був собі на світі хлопчик. Він дуже любив вигадки і хотів потрапити в казку. Одного разу...

Прочитай прислів'я. Поясни, як ти його розумієш. Підкресли букви, що позначають тверді приголосні звуки.

Не хвали день зранку, а хвали увечері.

Виконай письмово.

Ее Ее Єє Йй Ії ь

радість

щедрість

де пе оле

На луках бринять бджілки.

л

Зміни подані слова так, щоб вони набули пестливого значення. Запиши. Підкресли знак м'якшення.

весна – веснонька / / /

пісня – / / / /

бабуся – / / / /

нічка – / / / /

Прочитай текст. Спиши. Підкресли слова, у яких звуків менше, ніж букв.

Прокинувся Юрко рано. Виглянув у вікно. Со□
нечко світить. День гарний. Йому захотілося
зробити щось хороше.

Blank handwriting practice lines for copying the text.

День лягає відпочити...

Прочитай. Спробуй поєднати слова так, щоб утворилися речення.

ніч
нічка
ніченька

чорна
зоряна
чарівна

впливає
заколісує
вкриває

Прочитайте текст. Обговоріть:

1 група — які кольори дарує сонечко; 2 група — що робить місяць уночі; 3 група — які птахи вночі не сплять.

НІЧ

Усі на світі кольори — від сонечка. Це його промінчики роблять дерева і трави зеленими, а квіти — червоними, синіми, рожевими і жовтими.

Уночі всі кольори наче зникають. На чорному небі яскраво спалахують зірочки. А за ними впливає місяць.

Де живе місяць? Чи не там, де й сонечко? Удень він спить, а сонечко трудиться. А вночі місяць стоїть і роїть сонну землю. І ще світить тим птахам, котрі трудяться саме вночі. Бо одні пташки засинають після клопіткого дня, а інші вдень сплять.

Чи знаєш ти таких пташок? Хто вночі літає і гомілосно ухкає? Так, це сови і сичі. Вони добре бачать тільки в цю пору доби.

А ще вночі люблять гуляти коти.

У той час нам сняться чудові сни. Уві сні діти ростуть.

Прочитай колискові. Які слова повторюються в коливкових? Досліді, у яких словах більше букв, ніж звуків.

КОЛИСКОВА

Люлі, люлі, дитиночко,
спить у лузі пташиночка,
сплять звірята, сонце спить,
день лягає відпочить.
І ти будеш гарно спати,
здоровенька виростати!

АА, ЛЮЛІЛЮЛІ

Аа, люлілюлі, налетіли гулі,
сіли на воротях
в червоних чоботях.
А ворітця — скрипскрип...
Мій синочок спить, спить.

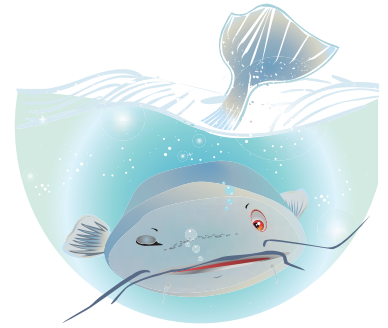
Придумай свою колискову для братика чи сестрички.

Прочитай вірш. Розглянь малюнок. Підкресли слово помилку. Запиши у клітинках потрібне слово.

Спить старий сердитий сом,
сниться сому сьомий сон.
Сонце пестить поплавок,
сом сопе на весь лісок.

Анатолій Камінчук

--	--	--	--	--	--

Виконай письмово.

Чч Чч Хх Шш Нн

ніч нічка

місяць зорі

Люлі-люлі, налетіли гупі.

л

каль.ри н.об сонє ко зі.ницья

Розгадай і запиши.

тра

--	--

сел

--	--

Прочитайте і відгадайте загадку.

ЗАГАДКА

Зоря□зірниця, красна дівиця,
по небу гуляла, плакала□ридала,
діамантовий перстень загубила.
Місяць бачив — не підняв.
Сонце встало — і забрало.

Випиши із загадки слова — назви дій.

Handwriting practice grid with slanted lines for writing.

Утвори пари слів за зразком.

Word matching exercise:

- яскравий
- земля
- зоряна
- ніч
- місяць
- сонна
- трава
- зелена

An arrow points from the word "ніч" to the word "зоряна".

Мова моя

Прочитай. Добери до слова *мова* назви ознак.

мóва
розмóва
мóвлення
мóвити

мату́сина
рідна
барвіста
співуча

багáта
живá
ла́гідна
казкóва

Прочитайте вірш. Обговоріть, як авторка пояснює, що таке мова.

МОВА МОЯ

Мова моя — це я:
мій смуток і радість моя,
моя колискова і казка,
матусина добра підказка,
це все, чим живу і радію,
усе, що люблю, що умію!

Спробуйте скласти вірш про мову за першими літерами в рядочках. Такий твір називають АКРОВІРШЕМ.

М _____

О _____

В _____

А _____

Вивчи прислів'я напам'ять.
Поясни його зміст.

Мова — душа народу.

Відгадай загадку. Впиши у клітинках слово-відгадку.

ЗАГАДКА

Тепленьке,
золотеньке,
усім любеньке!

--	--	--	--	--	--

Прочитайте вірш. Які почуття викликає у вас слово *літо*?
Доберіть якомога більше відповідних слів.

ЛІТО

Ах, яке красиве літо —
із барвінку й сонця звите,
просто рай для діточок,
і пташок, і квіточок!
Будем літові радіти
і цвісти собі, мов квіти!

Відшукай два слова, які «заховалися» в таблиці. Запиши їх, скориставшись підказкою.

у	в	ф	е	т	к	і	л	ф
к	т	е	п	л	е	ш	і	я
р	х	и	к	р	х	в	т	р
ф	м	с	н	в	т	я	о	в

т □ □ □ □

л □ □ □

Утвори прислів'я, поєднавши відповідні частини.

- Слово до слова —
- Той сам себе стидається.
- Хто мови своєї цурається,
- за цукор і мед.
- Добре слово краще
- зложиться мова.

Виконай письмово.

Оо Оо Гг Гг Лл Бб

слово мова

літо літнє

Будем літові радіти!

Б

Спиши, вставляючи пропущені букви.

У м . ві моїй,
як в крап . инці р . си,
усіх у . раїнц . в
дз . енят . гол . си.

Утвори слова за зразком. Запиши їх.

каз ва сло
мо во роз
ко ка лис

У світі казок. Курочка Ряба

Прочитай. Спробуй назвати слово, якого немає у казці «Курочка Ряба».

дід
баба
Ряба

курочка
яєчко
мишка

била
розбіла
зачепіла

плаче
скаче
кудкудаче

Прочитай казку.

КУРОЧКА РЯБА

Українська народна казка

Були собі дід та баба, і була у них курочка Ряба. Знесла вона їм яєчко. От дід бив — не розбив, баба била — не розбила. А маленька мишка хвостиком зачепила, яєчко покотилось — і розбилось.

Дід плаче, баба плаче, а курочка кудкудаче:

— Не плач, діду, не плач, бабо! Знесу я вам яєчко не просте — а золоте!

От вам казка, а мені — бубликів в'язка!

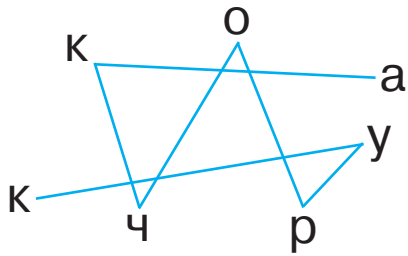
Підготуйся до переказу казки.

Пофантазуйте. Як могли розвиватися події в казці далі?

Установи послідовність літер. Прочитай слово і надрукуй його.

--	--	--	--	--	--	--	--

Продовж речення. Обери потрібне слово.

Дід плаче, баба плаче, а курочка

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- каже
- говорить
- кудкудаче
- квокче

Прочитай вірш. Про кого читала ворона? Чому їй не сподобалась книжка?

Що ворона поробляє?
Третій день казки читає.
І ка \square р \square р \square коче тишком \square нишком:
— Це якась погана книжка!
Все про вовка, про лисицю,
про кота, про рукавицю,
навіть є про жабу трошки,
є ще про Котигорошка,
і про змія, що літає...
Лиш про мене тут немає.

Геннадій Літневський

Виконай письмово.

Аа Яя Уу Єє

в'я в'язка

яйце яєчко

ба = →

ря = →

Яєчко покотилось і розбилося.

я

У кожному слові зміни першу літеру, щоб утворилося інше слово. Запиши. Підкресли букви, якими відрізняються слова кожної пари. Познач наголос.

біла - міла

жити -

мишка -

золото -

тихо -

Допиши речення.

От вам казка, а мені – _____

Відгадай загадки. Побудуй звукові моделі слів □ Відгадок.

ЗАГАДКИ

Барілочко без обручів, без дна,
а в нім два сорти вина. (әпий)

Хто двічі народжується?
(хетц)

Назви зображені об'єкти. Запиши слова, у яких звуків більше, ніж букв.

З одним із слів (на вибір) склади і запиши речення.

У світі казок. Колобок

Прочитай. Добери ще кілька пар слів за поданим зразком.

бóрошно – борошénце
пісня – пісенька
ка́зка – ка́зочка

за́єць – за́йчик
вовк – вóвчик
лисі́ця – лисі́чка

Прочитай казку.

КОЛОБОК

Українська народна казка

Жили собі дід та баба, та дожились до того, що і хліба в них не стало.

От дід і каже:

— Бабусю! Піди у хижку, назмітай у засіку борошénця та спечи колобок!

Баба так і зробила: спекла колобок та поклала на вікні, щоб вистиг. А він з вікна — та на призьбу, а з призьби — на землю та й побіг собі дорогою.

Біжить та біжить, а назустріч йому зайчик.

— Колобок, колобок, я тебе з'їм!

— Не їж мене, зайчику, я тобі пісеньку заспіваю!

— Ану, заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,

я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!
Та й побіг. Коли це зустрічає його вовк.
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, вовчику □брати □
ку, я тобі пісеньку заспіваю!
— Заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

От утік він від вовка. Коли це іде дорогою ведмідь.
Побачив колобка та й каже:
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, ведмедику, я тобі пісеньку заспіваю!
— Ану, заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

Та й побіг. Коли це зустрічає його лисиця.
— Колобок, колобок, я тебе з'їм!
— Не їж мене, лисичко □сестричко, я тобі пісеньку
заспіваю!
— Заспівай!

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений,
я від баби втік,
я від діда утік —
то й від тебе втечу!

А хитра лисичка й каже:

— Ох і гарна ж пісня! Заспівай ще раз! Тільки сядь мені на язичок, щоб чутніше було!

От колобок стрибнув лисичці на язичок та почав співати:

— Я по засіку метений,
я на яйцях спечений...

А лисичка — гам! — та й з'їла колобка.

От і казочці кінець, а хто слухав — молодець.

Хіжа, хіжка — комора.

Засік — місце, де зберігають борошно, крупу.

Прізьба — місце вздовж стін хати, схоже на лавку,
де можна сидіти і грітися на сонечку.

Хто головний герой казки? З ким він зустрічався? Проспівай пісеньку колобка. Яким був колобок? Чим закінчилася подорож колобка? Чи шкода тобі його? Чому?

Розподіліть ролі. Прочитайте казку в особах.

Доповни речення.

Колобок стрибнув

--	--	--	--	--	--	--

 на язичок.

ведмедеві

лисичці

зайчикові

Виконай письмово.

ко ко спе спе

колобок

спечений

Спекла баба колобок.

С

За допомогою поданих слів спробуй згадатися, про кого йдеться. Допиши потрібні слова.

Хитра, руда, небезпечна

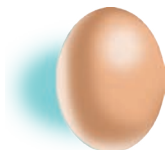
Сірий, куцохвостий, довговухий

Хижий, сірий, зубатий

Великий, вайлуватий, бурий

Побудуй звукові схеми назв зображених об'єктів.

У світі казок. Колосок

Прочитай. Назви чотирискладові слова.

міша

мішка

мишеня

млин

молоти

змолотити

каже

гукає

відповідає

співають

танцюють

граються

Прочитай казку. Назви персонажів. Поміркуй, чому мишенят звать Круть та Верть.

КОЛОСОК

Українська народна казка

Жилі собі двоє мишенят, Круть та Верть, і півник — Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють і співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею побудить та й до роботи береться.

Ото якось знайшов він у дворі пшеничний колосок.

— Крутю, Вертю, — став він гукати, — я колосок знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме?

— Тільки не я! — каже Круть.

— Тільки не я! — гукає Верть.

От півник сам обмолотив, а мишенята далі граються.

— Треба, — кажуть до півника,

ка, — те зерно до млина везти.

— А хто повезе?

— Тільки не я! — в один голос гукають мишенята.

Змолів півник зерно. Залишилось борошно замісити, щоб пиріжечків спекти. А обідове мишенят знову в один голос гукають:

— Тільки не я! — каже Круть.

— Тільки не я! — гукає Верть.

Коли ж півник спік пиріжечки — мишенята вже тут як тут. Повсідалися за столом і чекають. А він і каже їм:

— Ану, постривайте! Хто знайшов колосок, обмолотив, до млина звозив, пиріжечки спік?

— Все ти робив, — відповідають мишенята.

— А ви що робили?

Нічого казати мишенятам. Почали вони вилазити з-за столу, а півник їх і не затримує. Хто ж таких ледарів годуватиме?

Обговоріть:

1 група — якими словами можна описати поведінку мишенят; 2 група — якими словами змалюєте півника.

Відшукай 4 слова, які «заховалися» в таблиці. Запиши їх, скориставшись підказкою.

к	р	ю	е	п	м	н
а	б	в	п	і	л	р
г	к	я	ю	в	и	х
ж	м	и	ш	е	н	я
д	з	е	р	н	о	з
р	в	к	и	ь	ж	я

п [] [] [] [] ь

м [] [] [] [] []

м [] [] []

з [] [] [] []

Виконай письмово.

ве *ва* *ер* *ев*
півень
зерно
Круть *К*
Верть *В*
Півник знайшов колосок.
ми. еня пи. іжки бор. ино
кажуть. спі. ають чека. ть

Побудуй звукову схему слова *обидвоє*.

/ / / / /

Скористайся довідкою і продовж «ланцюжок» слів.

Півник → кіт → тин →

/ / / / /

Слова для довідки: робота, село, ледар, смак, ніс, аґрус, осел, колосок.

Зміни слова за зразком.

Багато – *один/одна*

миші – *миша* / /

столи – / / /

карасі – / / /

молодці – / / /

дні – / / /

З одним словом (на вибір) склади і запиши речення.

/ / / / /

У світі казок. Рукавичка

Прочитай. Назви чотирискладові слова.

мішка
жабка
зайчик
лисичка
вовчик
кабан
ведмідь

лапанчик
іклан
сестричка
братик
шкряботушка
скрекотушка
набрідь

Прочитай казку. Визнач, скільки у ній дійових осіб.

РУКАВИЧКА

Українська народна казка

Ішов дід лісом та загубив рукавичку. От біжить мишка, влізла в рукавичку та й сидить.

Коли це скаче жабка та й каже:

— А хто, хто у цій рукавичці?

— Мишка □ шкряботушка. А ти хто?

— Жабка □ скрекотушка. Пусти і мене!

— Іди!

От біжить зайчик, побачив рукавичку.

— А хто у цій рукавичці?

— Мишка □ шкряботушка і жабка □ скрекотушка. А ти хто?

— Зайчик □ лапанчик. Пустить і мене!

— Іди.

Надбігла лисичка:

— Хто, хто у цій рукавичці?
— Мишка □ шкряботушка, жабка □ скреко □ тушка, зайчик □ лапанчик. А ти хто?

— Лисичка □ сестричка. Пустіть і мене!

От вони сидять. Біжить вовчик і питає:

— А хто, хто в рукавичці?

— Мишка □ шкряботушка, жабка □ скрекотушка, зайчик □ лапанчик, лисичка □ сестричка. А ти хто?

— Вовчик □ братик. Пустіть і мене.

— Іди!

Коли це йде ведмідь, гуде і питається:

— Хто, хто у цій рукавичці?

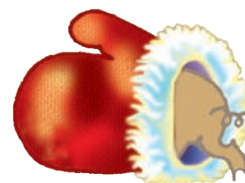
— Мишка □ шкряботушка, жабка □ скрекотушка, зайчик □ лапанчик, лисичка □ сестричка, вовчик □ братик.

А ти хто?

— Ведмідь □ набрідь. Пустіть і мене!

— Іди!

І той уліз. Коли це біжить кабан.

— Хро □ хро! Хто у цій рукавичці живе?

— Мишка □ шкряботушка, жабка □ скрекотушка, зайчик □ лапанчик, лисичка □ сестричка, вовчик □ братик, ведмідь □ набрідь. А ти хто?

— Кабан □ клан. Пустіть і мене в рукавичку.

Уліз і той. Рукавичка аж тріщить.

Коли це дід оглянувся — нема його рукавички. Послав песика, аби той її розшукав. Підбіг песик до рукавички, загавкав — усі звірі так і розбіглися!

От і казочці кінець, а хто слухав — молодець!

Обговоріть, що допомогло звірятам мирно поселитися в рукавичці.

Розподіліть ролі. Розіграйте казку.

Визнач, де «заховано» слово ВЕДМІДЬ, а де — ЗАЙЧИК.
Запиши їх у відповідні клітинки.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

Виконай письмово.

<i>жа жа</i>	<i>мс мс</i>
<i>жабка</i>	
<i>мисичка</i>	
<i>Хто?</i>	<i>Де?</i>

Дід загубив (що?)

<i>Д</i>	
вовч — 	→
брат — 	→
каб — 	→
ікл — 	→

Спиши загадку. Допиши відгадку.

Дуже я потрібна всім:
і великим, і малим.
Всіх я розуму учу,
а сама завжди мовчу.

Handwriting practice lines for the riddle. The page contains 10 sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted line on the right side, forming a grid for writing.

Утвори слова з літер слова *рукавичка*. Запиши.

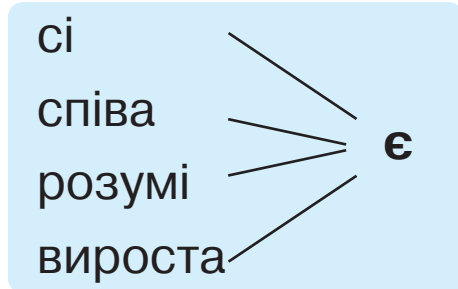
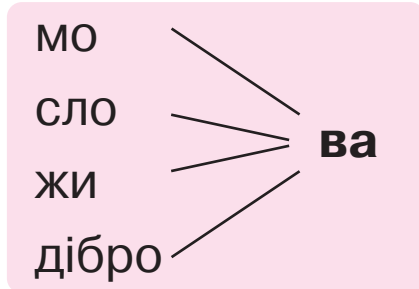
Рукавичка → качка →

Handwriting practice lines for the word-building task. The page contains 10 sets of horizontal lines with a dashed midline and a slanted line on the right side, forming a grid for writing.

Я складаю слова...

Утвори і прочитай слова.

Прочитай вірш безконечник. Поміркуй, чому він так називається.

ПОЧНІМО З КІНЦЯ

Вірш-безконечник

Жили-були дід та баба,
та зварили борщину
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця...

Почнімо з кінця:
жили-були дід та баба,
та зварили борщину
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця...
Почнімо з кінця...
(і так далі).

Чи подобаються тобі такі вірші?

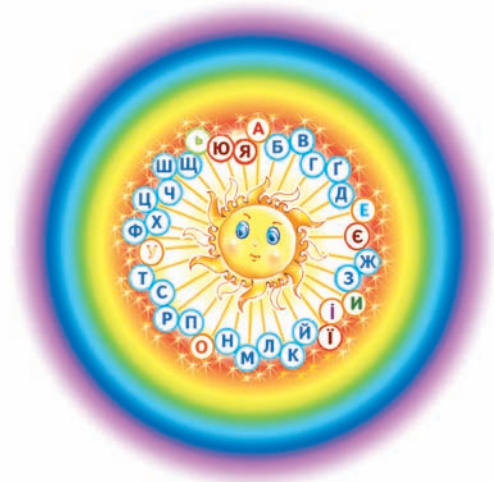
Спробуйте скласти вірш про бублики, вареники чи інші смачні речі.

Прочитай вірш.

СОНЦЕ ЗВУКИ СІЄ

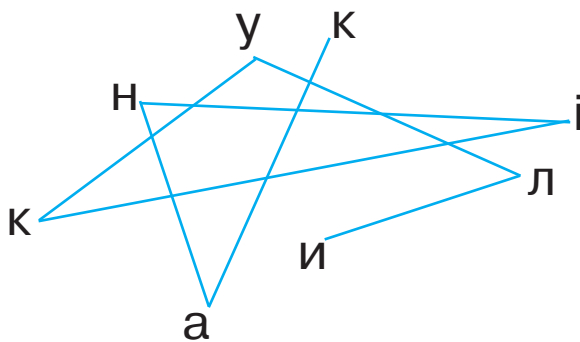
Сонце в небі звуки сіє,
всіх на світі розуміє.
Я складаю з них слова —
мова твориться жива!
Рідна мова веселкова —
гомоніть в ній гай, діброва,
річка весело співає,
і дитина виростає!

Поміркуй, яким словом можна замінити слово *ГОМОНІТЬ*.

Установи послідовність літер. Прочитай слово і надрукуй його.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Придумай побажання для своїх перших літніх канікул.

Повтори написання літер алфавіту.

Аа *Аа* Бб Вв Гг Гг
 Дд Ее Єє Жж Зз
 Ии Іі Її Йй Кк
 Лл Мм Нн Оо Пп
 Рр Сс Тт Уу Фф
 Хх Цц Чч Шш
 Щщ ь Юю Яя

Прочитай загадку. Допиши відгадку. Знайди в тексті загадки двоскладові слова і підкресли їх.

Цю найпершу в школі книжку
 знає будь-який школяр.
 До усіх книжок доріжку
 прокладає наш .

Де ти проведеш свої перші літні канікули? Чим будеш займатися? Склади і запиши коротку розповідь.

Мої канікули

Blank handwriting practice lines for writing a short story.

Навчальне видання

ЧУМАРНА Марія Іванівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

**Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти**

(у 5-ти частинах)

Частина 5

Навчальний посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Головний редактор *Богдан Будний*
Редакторки *Наталія Шост, Ірина Чорненька*
Художниці *Вікторія Дунаєва, Віра Чипурко*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Художній редактор *Ростислав Крамар*
Технічна редакторка *Неля Домарецька*
Комп'ютерна верстка *Лілії Рейко, Зоряни Сидор*

Підписано до друку _____. Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 5,04.
Умовн. фарбо-відб. 20,16.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.
Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

А Б В Г Г Д Е
Ю Я Б В Г Г Д Е
Ш Щ Ю Я Б В Г Г Д Е
Ц Ч Ф Х У Т С Р П О Н М Л К
Й И І І